

DESPRE COLABORAREA INTERDEPARTAMENTALĂ ÎN CADRUL MONITORINGULUI ECOLOGIC DIN REPUBLICA MOLDOVA

V. Ambroci, Gh. Andriucă

Scopul acestui document constă în determinarea, cu o anumită aproximație, a problemelor prioritare de colaborare în cadrul Monitoringului Ecologic și elaborarea unor acțiuni corelate reciproc în rezolvarea lor.

Multe dintre problemele ecologice actuale depind direct de capacitățile noastre de a menține dezvoltarea economiei cu protejarea concomitentă a mediului.

Evident, rezolvarea acestor probleme cere analiza unui volum imens de informații primite de la sistemul de observație republican, precum și a datelor observațiilor ecologice din arhive. Deci, sunt necesare metode primare de modelare și prognosticare, precum și mijloace tehnice de prelucrare a datelor. În acest scop a și fost creat, la sfârșitul anului 1998, *Centrul de Monitoring Ecologic*.

Controlul efectiv și la timp al mediului necesită crearea unui mecanism ce ar permite integrarea fluxului de informații și asigurarea cu informații de calitate și la momentul oportun a tuturor beneficiarilor, inclusiv a oamenilor de știință, a organelor ce iau decizii, a întregii populații.

Colaborarea în cadrul controlului mediului urmărește următoarele scopuri:

1. Elaborarea unei rețele de sisteme de observații integrate la nivel republican, unite cu rețeaua locală de calculatoare,
2. Elaborarea sistemului național al Monitoringului Ecologic, care cuprinde atât sursele de informații cât și beneficiarii ei, integrează sistemele existente și pe baza lor asigură necesitățile statului cu informație ecologică în următoarele domenii:

- Estimarea schimbărilor mediului ambiant;
- Economia și competitivitatea statului;
- Gradul de pregătire față de calamitățile naturale și lichidarea consecințelor catastrofelor ecologice;
- Reglarea riscurilor ecologice;
- Gestionarea rațională a resurselor naturale;
- Utilizarea și economisirea agenților energetici

Tradițional, cercetările mediului se reduc la studierea anumitor fenomene aparte, de regulă independente de alte probleme. În prezent, monitoringul Ecologic este limitat de deficitul cunoștințelor despre interacțiunea factorilor și posibilităților tehnologice slabe de a efectua observații multilaterale.

Credem că Monitoringul Ecologic este cheia posibilităților noastre de a înțelege și de a prezice schimbările mediului cu care se confruntă astăzi republica. El începe cu mulțimea mijloacelor de observație a diferitor caracteristici și se extinde la folosirea acestor date în ocrotirea sănătății, a proprietății de stat și private, a moștenirii naturale și, de ce nu, și a celei culturale a statului.

Factorii de decizie sunt datori să inspecteze indicatorii ecologici de care depinde evaluarea stării mediului ambiant. Anume Monitoringul Ecologic re-ar permite

să apreciem cât de bine ne păstrăm mediul în care viețuim și de efecte negative asupra acestui mediu provoacă activitatea noastră cotidiană.

Multe ministere și departamente nu dispun de posibilități suficiente pentru realizarea complexă a Monitoringului Ecologic din motiv că infrastructura necesară este extrem de fragmentată și nu dispune de un instrument de cercetări multilaterale ale mediului.

Pe de altă parte, posibilitățile de a folosi integral rezultatele obținute în procesul luării deciziilor rămân în urmă față de posibilitățile efectuării observațiilor.

Motivul principal al acestei disproporții constă în incapacitatea noastră de a ține piept torentului de date care parvin de la sisteme absolut diferite. Aceste date se memorizează și se repartizează în sursele diferite și sunt destinate pentru utilizarea în departamente și organizații diferite.

Există tehnologii avansate ce permit acumularea unui volum mare de diverse informații, stocarea lor în baze de date, transmiterea către utilizator, pentru a ușura procesul luării deciziilor.

Și ne cătând la aceasta, în prezent, există un șir de obstacole ce nu permit realizarea tuturor posibilităților Monitoringului Ecologic și repartizarea informației potențialilor beneficiari. Credem că principalul obstacol este mentalitatea bazată pe interese departamentale înguste. În etapa precizării structurii informației furnizate de către anumite departamente și ministere au fost cazuri când ni se dădea de înțeles că informația costă bani. În alte cazuri propunerea de colaborare a fost respinsă, în mod delicat, sub motivul că acesta nu ține de funcțiile lor.

În prezent, este imposibil să se prevadă criteriile de estimare a efectelor pozitive ale colaborării interdepartamentale în cadrul Monitoringului Ecologic și totuși succesul acestei colaborări va deveni evident pe parcurs și se va estima din următoarele puncte de vedere:

- reducerea timpului de acumulare a informației ecologice;
- posibilitatea de a primi la timp date pentru analiza economică și luarea deciziilor politice în domeniul protecției mediului;
- acces liber a colaboratorilor științifici la bazele de date;
- perfecționarea funcțiilor guvernului în domeniul poluării mediului și utilizarea resurselor naturale.

Calitatea înaltă a informației și accesul liber la această informație a diferitelor persoane fizice și juridice credem că va pune capăt artificialului conflict existent între diferite organizații și departamente.

Organizațiile cointeresate vor primi un volum suficient de informații necesare pentru investițiile anuale în dezvoltarea Monitoringului Ecologic și protecția mediului. În afară de aceasta, Republica Moldova, având baze de date compatibile cu bazele de date din alte țări, ar putea efectua un schimb liber de informații cu ele. Acesta ar fi un avantaj, atât pentru colaboratorii instituțiilor de cercetări științifice cât și pentru întreprinderile industriale.

Pentru atingerea acestor scopuri este necesară asigurarea unor condiții favorabile, și anume:

- Compatibilitatea structurilor bazelor de date, deoarece aceasta este problema cheie în procesul integrării informației ecologice. Lipsa compatibilității înseamnă

păstrarea unui status-quo, în timp ce vor continua să funcționeze, izolat unul față de altul, diverse sisteme informaționale ecologice. Analiza interdepartamentală necesară la soluționarea problemelor ecologice, practic, ori va fi imposibilă ori se va realiza la un nivel minim.

- Stabilitatea și securitatea informațională. Pentru menținerea încrederii beneficiarului în informația ecologică este necesară asigurarea integrității datelor. Orice sistem destinat distribuirii informațiilor trebuie să includă mecanisme de protecție contra accesului nesancționat a răufăcătorilor. În plus, informația ce va circula în rețeaua Monitoringului Ecologic trebuie să fie actuală.
- Întrucât volumul informațiilor va fi mare și numărul utilizatorilor la fel, pe viitor trebuie stabilită ordinea priorităților de acces, pentru a garanta tuturor utilizatorilor accesul la datele din Monitoringul Ecologic. Alegerea priorităților este deosebit de importantă pentru acumularea și distribuirea datelor ecologice în regim de timp real.
- Și întrucât problemele ecologice poartă un caracter național, este necesar de prevăzut posibilitatea schimbului de informații ecologice cu alte țări.

În încheiere, am vrea să menționăm, că problemele enumerate, pe departe de a fi toate, nu garantează depășirea automată a barierelor dar pot servi ca un punct de pornire. Desigur, crearea sistemului de Monitoring Ecologic Integrat pe parcurs va cere rezolvarea și altor probleme ca: timp, bani, resurse umane.

Am fi bucuroși dacă colegii din toată Țara Românească ne-ar acorda posibilitatea unui schimb de experiență în domeniul monitorizării și mai ales al Monitoringul Ecologic.